

Oponentský posudek diplomové práce Jitky Vedralové : Poznávání přírody na 1. stupni

Předložená diplomová práce obsahuje 74 stran textu a 14 stran příloh. Cílem práce byla tvorba námětů a projektů s botanickou, zoologickou a ekologickou tematikou pro učitele prvního až pátého ročníku základní školy pro předměty prvouky a přírodovědy.

V teoretické části se autorka pokusila o zhodnocení vzdělávacích programů, včetně Rámcového vzdělávacího programu Člověk a jeho svět, z hlediska zařazení praktických činností v poznávání přírody a dále některých učebnic pro první až pátý postupný ročník. Je velká škoda, že autorka neuvedla nikde svůj **vlastní** názor jak na programy, tak na učebnice a omezila na suchá konstatování, související většinou s oficiálními stanovisky nadřazených složek. To se týká zejména rámcového vzdělávacího programu, který sám o sobě v sobě skrývá mnoho kardinálních chyb, včetně jeho podstaty i aplikace. Pokud jde o učebnice, ani zde autorka nepředvedla srovnání **všech** dostupných učebnic, neboť jen a jen z komplexního srovnání mohou vyplynout poznatky, které umožní dalším autorům učebnic vyvarovat se chyb, na které autorka upozorňuje.

Ve výzkumné části zadala autorka „Dotazník pro učitele“ a na jeho podkladě vytvořila řadu hezkých grafů. Nicméně z výzkumu nevyplynulo nic podstatného. To, že řada učitelů postrádá ucelený soubor námětů pro praktické činnosti, je dávno známo. O to horší to budou učitelé mít, až přejdou na tzv. rámcový vzdělávací program, kde si budou muset sami náměty vymýšlet a realizovat. Například jsem v dotazníku postrádal otázku o prostudované literatuře, a to jak odborné, tak literatuře určené dětem, ze které by jednoduše a hlavně rychle mohli učitelé čerpat náměty pro praktické činnosti a nemuseli by je tak postrádat. Učitelé si musí totiž zvyknout, jako tomu bývalo nejen za „starého Rakouska“, první republiky či ještě na přelomu 20. století, na to, že takové věci za ně neudělá žádné ekologické centrum či ucelený námětník. V této části chybí i výzkum složky, které je vzdělávání určeno, tj. výzkum mezi žáky. Možná, že bychom se tu dozvěděli mnohem více, než od učitelů samých.

Bezesporu, nejlepší částí práce je „Praktická část“. Autorka zde uvádí řadu zajímavých námětů, které bezesporu ve své praxi jednou využije. Přesto se mi nezdá vhodné užití některých námětů. Jde o tyto :

- u námětu „Můj strom“ je vyobrazena bonsai, která představuje de facto zmrzačený strom; určitě by se lépe vyjímal nějaký strom, který byl žáky vysazen a bylo o něj takto pečováno
- u námětu „Chovatel pulců“ autorka vůbec nebere v úvahu, že se tu dopouští trestného činu proti zák. č. 114/92 Sb., který může být pokutován pro ni samu do výše 5.000.- Kč a pro organizaci pokutou až 5 mil. Kč; totéž se týká i mravenců (rozdíl mezi rody *Formica* – chráněný a *Lasius* – nechráněný je tak malý, že ho laik nerozezná, a to se týká většiny učitelů); také u brouků a sběru hmyzu musíme být velmi opatrní

Co mi mezi náměty chybí, jsou náměty z neživé přírody. Když ne nerosty a horniny, tak alespoň půdě se měla autorka trochu věnovat. Vždyť na jejím složení, včetně edafonu, je závislý život nejen rostlin, ale i živočichů.

Závěrem konstatuji, že zejména díky „Praktické části“ splňuje práce přísná kritéria, kladená na diplomové práce a práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 9. května 2006

Doc. RNDr. Václav Ziegler, CSc.